

รัฐบาลควรจัดเก็บภาษีสรรพสามิต จากโทรศัพท์เคลื่อนที่อีกครั้ง?

ดร.อัครศักดิ์ เศวตলেখ

อาจารย์ประจำภาควิชาบัญชี

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

ในปัจจุบัน คงไม่ปฏิเสธว่าโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เป็นสิ่งที่จำเป็นมากในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโทรศัพท์ Smartphone ซึ่งเป็นโทรศัพท์ที่รวมเอาความสามารถแบบคอมพิวเตอร์ไว้ในโทรศัพท์ อย่างไรก็ตาม บางคนมีโทรศัพท์เคลื่อนที่มากกว่า 1 เครื่อง ซึ่งอาจจะทำให้การใช้โทรศัพท์มีมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น ข้อมูลจากรายงานสภาพตลาดโทรคมนาคมประจำไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2558 จากสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) พบว่า ณ สิ้นไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2558 มีจำนวนเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่รวมทั้งหมด 83.08 ล้านเลขหมาย คิดเป็นร้อยละ 124 ของจำนวนประชากรในประเทศไทย โดยมียอดขายโทรศัพท์เคลื่อนที่รวมต่อปีเฉลี่ยมูลค่าประมาณ 217,326 ล้านบาท ซึ่งเฉลี่ยแล้วคนไทย 1 คนมี โทรศัพท์เคลื่อนที่จำนวน 1.24 เครื่อง ดังนั้น หากพบว่าการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ทำให้เกิดการใช้ที่มากเกินไปจนเป็น รัฐบาลก็ควรจะมีการพิจารณากลับมาจัดเก็บภาษีจากโทรศัพท์เคลื่อนที่อีกครั้งในรูปภาษีสรรพสามิต เพื่อลดการบริโภค หลังจากที่ได้เคยจัดเก็บมาในช่วงปี พ.ศ. 2546-2551 และหากมีการจัดเก็บ ควรจะจัดเก็บจากฐานภาษีใด จากโทรศัพท์เคลื่อนที่ ตัวเครื่องโทรศัพท์เคลื่อนที่และใครจะเป็นผู้จ่ายภาษี บทความนี้จะนำเสนอข้อมูลประกอบแนวทางการพิจารณาของภาครัฐในการดำเนินการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากโทรศัพท์เคลื่อนที่ และจะชี้ให้เห็นถึงความ จำเป็น ข้อได้ ข้อเสียและผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ สิ่งที่ควรพิจารณา ตลอดจนรายได้รัฐบาลที่จะเพิ่มขึ้นหากมีการจัดเก็บภาษีจากโทรศัพท์เคลื่อนที่

คำสำคัญ: ภาษีจากโทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาษีจากกิจการโทรคมนาคม ภาษีสรรพสามิต

Should Government Levy Excise Tax on Mobile Services Again?

Dr.Thamrongsak Detalekth

Lecturer of Department of Accountancy,
Kasetsart Business School, Kasetsart University

ABSTRACT

Nowadays, it cannot oppose that mobilephone is necessary in daily life, particularly, smartphone. However, some people have more than one mobilephone that may be extravagant. From the telecommunication market report of the Office of the National Broadcasting and Telecommunications Commission in the third quarter of 2015, it was found that there are 83.08 million mobilephone numbers in Thailand or 124% of Thai population. In other words, the average of mobilephone per person is 1.24. Thus, if government realises that mobile services are too much consumed and luxurious, government should reconsider to levy excise tax on mobile services as excise tax collection in 2003–2008. This article shows tax base, taxpayers, experiences from overseas on mobile tax, revenue collection, advantages, disadvantages and economic impacts on tax on mobile services.

Keywords: Tax on Mobile Services, Telecommunication Tax, Excise Tax Collection

1. หลักการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต

ภาษีสรรพสามิตเป็นภาษีทางอ้อมที่จัดเก็บจากสินค้าและบริการ ที่รัฐเห็นว่าควรจัดเก็บภาษีในอัตราที่ต่ำกว่าสินค้าและบริการทั่วไป ทั้งที่ผลิตขึ้นภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อลดการบริโภคที่อาจจะก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพและศีลธรรมอันดี มีลักษณะพุ่มเฟือย และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม รวมถึงสินค้าหรือบริการที่ได้รับประโยชน์เป็นพิเศษจากกิจการของรัฐ Crossen (2005a) กล่าวว่า การจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับรัฐบาล เพื่อลดการบริโภคสินค้าอันไม่พึงปรารถนาและเพื่อเก็บภาษีสำหรับผู้ใช้นั่นซึ่งเป็นการบริการจากทางภาครัฐ Giertz (1999) อ้างว่าการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตมีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บภาษีจากสินค้าและบริการที่มีความพุ่มเฟือย เช่น น้ำมัน คริสตัล รถยนต์ที่มีราคาแพงและเรือยอร์ช เป็นต้น ดังนั้น วัตถุประสงค์ของการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจึงดูเหมือนมีความขัดแย้งอยู่ในตัวเอง กล่าวคือ เพื่อลดการบริโภค แต่ก็ยังเป็นเครื่องมือของภาครัฐสำหรับการเพิ่มรายได้ให้รัฐบาล

วิธีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่ใช้กันอยู่ทั่วโลกสามารถแบ่งวิธีการจัดเก็บได้ 2 แบบ คือ การจัดเก็บภาษีตามสภาพหรือปริมาณ (Specific Rate) เป็นการใช้นิยามของสินค้าเป็นฐานในการจัดเก็บภาษี ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพของสินค้า เช่น ลิตร กรัม กิโลกรัม และ ซีซี. เป็นต้น และอีกแบบหนึ่งคือ การจัดเก็บภาษีตามมูลค่าหรือราคา (Ad Valorem Rate) เป็นการใช้นิยามของสินค้าเป็นฐานในการจัดเก็บภาษี โดยการจัดเก็บเป็นร้อยละของราคาของสินค้า เช่น เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มซึ่งในประเทศไทยได้ใช้ทั้ง 2 วิธีในการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต ขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้าและบริการ

ในปัจจุบันประเทศไทยมีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากสินค้า 14 ชนิด น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน รถยนต์ เบียร์ สุรา ยาสูบ เครื่องดื่ม เครื่องใช้ไฟฟ้า รถจักรยานยนต์ แบตเตอรี่ เครื่องมือ แก้วและเครื่องแก้ว พรมและสิ่งปูพื้นอื่น ๆ ไฟ และสารทำลายชั้นโอโซน และบริการ 4 ชนิด ได้แก่ สนามแข่งม้า สนามกอล์ฟ ไนต์คลับและดิสโก้เทค สถานอาบน้ำ อบตัว และนวด ซึ่งหากจะพิจารณาหลักการการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเป็นกรอบการพิจารณา หลักการบริโภคที่อาจจะก่อให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพและศีลธรรมอันดี ซึ่งได้แก่ ผลิตภัณฑ์สุรา ยาสูบและไฟ หลักความหรูหราพุ่มเฟือย ได้แก่ รถยนต์ เรือยอร์ช แก้วเลดคริสตัล น้ำหอม ไนต์คลับและดิสโก้เทค สถานอาบน้ำ อบตัวและนวด เป็นต้น หลักสิ่งแวดล้อม ได้แก่ น้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน รถยนต์ รถจักรยานยนต์ สารทำลายชั้นบรรยากาศ เป็นต้น สำหรับหลักการสินค้าหรือบริการที่ได้รับประโยชน์เป็นพิเศษจากกิจการของรัฐ ได้แก่ โทรศัพท์บ้านและโทรศัพท์เคลื่อนที่ ซึ่งในปัจจุบันได้ลดอัตราภาษีสรรพสามิตจากกิจการโทรคมนาคมเหลือร้อยละศูนย์

2. ความเป็นมาของการจัดเก็บภาษีจากโทรศัพท์เคลื่อนที่

กรมสรรพสามิตเริ่มจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากกิจการโทรคมนาคม เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2546 โดยในขณะนั้นได้มีการออกพระราชกำหนดฉบับคือ พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 โดยกิจการโทรคมนาคมได้ถูกกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตตามพิกัดอัตราภาษี ตอนที่ 12 กิจการที่ได้รับอนุญาตหรือสัมปทานจากรัฐ ประเภทที่ 12.01 อัตราภาษีสรรพสามิตตามมูลค่าร้อยละ 50 และได้มีออกประกาศกระทรวงการคลังเพื่อลดอัตราภาษีสรรพสามิตโดยกิจการโทรศัพท์เคลื่อนที่และวิทยุโทรคมนาคมระบบเซลลูลาร์ ให้จัดเก็บจากรายรับจากการให้บริการโทรศัพท์ที่ภายในประเทศและรายรับจากการให้บริการโทรศัพท์ระหว่างประเทศเฉพาะในส่วนที่เป็นรายรับภายในประเทศในอัตราตามมูลค่าร้อยละ 10 ส่วนรายรับอื่นๆ ให้ยกเว้นภาษี สำหรับกิจการโทรศัพท์พื้นฐาน ให้จัดเก็บจากรายรับจากการให้บริการโทรศัพท์ระหว่างประเทศเฉพาะในส่วนที่เป็นรายรับภายในประเทศตามมูลค่าร้อยละ 2 ส่วนรายรับอื่นๆ ให้ยกเว้นภาษี อย่างไรก็ตาม คณะรัฐมนตรีขณะนั้นมีมติให้หักค่าภาษีสรรพสามิตออกจากส่วนแบ่งรายได้ที่คู่สัญญาภาคเอกชน

ต้องนำส่งให้บริษัท ทีโอที คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) เพื่อให้คู่สัญญาภาคเอกชนมีภาระเท่าเทียมตามสัญญาร่วมการทำงาน เพื่อมิให้การผลัดภาระภาษีให้แก่ประชาชนผู้บริโภค โดยส่วนแบ่งรายได้ที่เหลือตามสัญญาให้คู่สัญญาภาคเอกชนนำส่งแก่บริษัท ทีโอที คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) และบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) ต่อมา คณะรัฐมนตรีในสมัยรัฐบาลพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ นายกรัฐมนตรี เห็นว่า การรั้งเก็บภาษีสรรพสามิตจากกิจการโทรคมนาคมโดยให้นำค่าภาษีสรรพสามิตที่ได้เสียไว้ไปหักออกจากค่าสัมปทานเป็นนโยบายที่ไม่เหมาะสม ดังนั้น คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2550 ให้ยกเลิกมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2546 โดยมีมติให้ยกเลิกการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตที่คู่สัญญาภาคเอกชนนำค่าภาษีสรรพสามิตไปหักออกจากส่วนแบ่งรายได้ที่คู่สัญญาภาคเอกชนต้องนำส่งให้คู่สัญญาภาครัฐ และยกเลิกมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546 ที่เห็นชอบแนวทางการดำเนินการเพื่อหักค่าภาษีสรรพสามิตออกจากส่วนแบ่งรายได้ตามที่กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เสนอ และให้กระทรวงการคลังพิจารณากำหนดอัตราภาษีสรรพสามิตที่จัดเก็บจากบริการโทรคมนาคมในอัตราร้อยละศูนย์ โดยให้บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) และบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) พิจารณาจ่ายเงินปันผลให้กระทรวงการคลังเพิ่มขึ้นเพื่อชดเชยรายได้ภาษีสรรพสามิตที่ขาดไป และต่อมากระทรวงการคลังได้ออกประกาศ เพื่อลดอัตราภาษีสรรพสามิตโทรคมนาคมให้เหลือร้อยละศูนย์ เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2550 ทำให้รายได้ภาษีจากกิจการโทรคมนาคมของกรมสรรพสามิตลดลงปีละประมาณ 15,000 ล้านบาท

3. การจัดเก็บภาษีสำหรับกิจการโทรคมนาคมในต่างประเทศ

3.1 ภาระภาษี

ในต่างประเทศการจัดเก็บภาษีสำหรับกิจการโทรคมนาคม มิได้มีการจัดเก็บจากภาษีสรรพสามิตโดยตรง จากการสำรวจของบริษัท Deloitte ซึ่งอ้างอิงจากเอกสาร Global Mobile Tax Review 2011 ได้ทำการศึกษาภาษีที่เกี่ยวข้องกับกิจการโทรคมนาคม 111 ประเทศ ภาระภาษีจะอยู่ในรูปภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีศุลกากร ภาษีสรรพสามิต ภาษีสำหรับค่าอุปกรณ์โทรศัพท์ ภาษีจากการใช้บริการสัญญาณโทรศัพท์ (Air Time) โดยภาระภาษีเมื่อเทียบกับต้นทุนของผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ภาระภาษีบนต้นทุนรวมของผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Tax on Total Cost of Mobile Ownership: TCMO) ต้นทุนรวมของผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ประกอบด้วยค่าอุปกรณ์โทรศัพท์ (Mobile Handset Costs) ค่าเชื่อมต่อสัญญาณ (Connection Costs) ค่าเช่าเลขหมาย (Rental Costs) และค่าโทรศัพท์ (Call and SMS Message) โดยเฉลี่ยภาระภาษีจาก 111 ประเทศ เมื่อเทียบกับ TCMO อยู่ที่ร้อยละ 18.14 โดยประเทศที่มีอัตราส่วนภาระภาษี/TCMO สูงที่สุดคือ ตุรกี อยู่ที่ร้อยละ 48.2 รองลงมาคือ กาบอง ปากีสถานและกรีซอยู่ที่ ร้อยละ 37.2 31.6 และ 30.4 ตามลำดับ ในขณะที่ประเทศไทยอยู่ที่ร้อยละ 7.1

2. ภาระภาษีบนต้นทุนรวมการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Tax on Total Cost of Mobile Usage: TCMU) ต้นทุนรวมการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ประกอบด้วยค่าโทรศัพท์ (Call and SMS Message) ที่ซึ่งไม่รวมค่าอุปกรณ์โทรศัพท์ (Mobile Handset Costs) ค่าเชื่อมต่อสัญญาณ (Connection Costs) โดยเฉลี่ยภาระภาษี/TCMU อยู่ที่ร้อยละ 17.97 โดยประเทศที่มีอัตราส่วนภาระภาษี/TCMU สูงที่สุดคือ ตุรกี อยู่ที่ร้อยละ 47.6 รองลงมาคือ กาบอง ปากีสถานอยู่ที่ร้อยละ 36 และกรีซ อยู่ที่ร้อยละ 31 ในขณะที่ประเทศไทยอยู่ที่ร้อยละ 7.0

รัฐบาลควรจัดเก็บภาษีสรวสาบิตจากโทรศัพท์เคลื่อนที่อีกครั้ง?

3. ภาระภาษีบนต้นทุนของอุปกรณ์โทรศัพท์เคลื่อนที่ (Tax on Mobile Handset Costs: TCMH) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของต้นทุนรวมของผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ (TCMO) ซึ่งภาษีประกอบด้วย

- อากรขาเข้า (Import Duties) หรือภาษีศุลกากรพิเศษ (Special Custom Duties) บนฐานราคาขายปลีกของอุปกรณ์โทรศัพท์เคลื่อนที่
- ค่าธรรมเนียมลิขสิทธิ์ (Copyright Fees) โดยรัฐบาลบางประเทศ เช่น อิตาลีมีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมการใช้สมาร์ตโฟน

ซึ่งจากการสำรวจพบว่า ภาระภาษีเฉลี่ยประมาณร้อยละ 23.29 ของต้นทุนรวมของอุปกรณ์โทรศัพท์เคลื่อนที่ (TCMH) โดยประเทศที่มีอัตราส่วนภาระภาษี/TCMH สูงที่สุดคือ กาบอง อยู่ที่ร้อยละ 79.8 รองลงมาคือ เนเจอร์และอาร์เจนตินา อยู่ที่ร้อยละ 65.9 และ 62.2 ตามลำดับ ในขณะที่ประเทศไทย อยู่ที่ร้อยละ 12

3.2 ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต (สัมปทาน)

ประเทศส่วนใหญ่มีการจัดเก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตหรือสัมปทาน ซึ่งในบางประเทศไม่ได้เปิดเผยให้ทราบเป็นการทั่วไปและรวมถึงข้อมูลรายได้จากค่าสัมปทานที่เข้าสู่รัฐเช่นกัน อย่างไรก็ตาม การศึกษาสามารถประมาณการค่าธรรมเนียมได้ดังนี้

- กลุ่มประเทศสหภาพยุโรป ค่าธรรมเนียมใบอนุญาตเฉลี่ยประมาณร้อยละ 2 ของรายได้จากการประกอบกิจการ
- ประเทศกำลังพัฒนาอยู่ที่เฉลี่ยประมาณร้อยละ 7.1 ของรายได้จากการประกอบกิจการ (Deloitte, 2011)

3.3 ภาษีเฉพาะสำหรับโทรคมนาคม¹

ประเทศส่วนใหญ่ไม่ได้กำหนดภาษีเฉพาะสำหรับโทรศัพท์เคลื่อนที่ เนื่องจากเห็นว่าจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในฐานะที่เป็นตัวขับเคลื่อนการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม มีบางประเทศที่จัดเก็บภาษีสำหรับภาคกิจการโทรคมนาคม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นประเทศกำลังพัฒนาซึ่งมีรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1: แสดงอัตราภาษีเฉพาะสำหรับกิจการโทรคมนาคม

ประเทศ	ภาษีเฉพาะสำหรับกิจการโทรคมนาคม
จอร์แดน	ภาษีมูลค่าเพิ่มพิเศษสำหรับโทรคมนาคมร้อยละ 8 จากการบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่
ตุรกี	ภาษีพิเศษสำหรับโทรคมนาคมของโทรศัพท์เคลื่อนที่ร้อยละ 25 ของค่าใช้จ่ายโทรศัพท์และค่าธรรมเนียมโทรศัพท์ ภาษีพิเศษสำหรับโทรคมนาคมของโทรศัพท์พื้นฐานร้อยละ 15 และบริการอินเทอร์เน็ตร้อยละ 5 ภาษีเพื่อการบริโภคพิเศษร้อยละ 20 ของอุปกรณ์โทรศัพท์

¹ Source from Global Mobile Tax Review 2011

ตารางที่ 1: แสดงอัตราภาษีเฉพาะสำหรับกิจการโทรคมนาคม (ต่อ)

ประเทศ	ภาษีเฉพาะสำหรับกิจการโทรคมนาคม
ปากีสถาน	ภาษีค่าบริการการใช้โทรศัพท์ ร้อยละ 11.5
ศรีลังกา	ภาษีค่าบริการการใช้โทรศัพท์ ร้อยละ 20
สาธารณรัฐโดมินิกัน	ภาษีค่าบริการการใช้โทรศัพท์ ร้อยละ 12
กรีซ	ภาษีของค่าบริการประเภทจ่ายเป็นรายเดือน (post-paid) ร้อยละ 12-20 ภาษีของค่าบริการประเภทเติมเงิน (pre-paid) ร้อยละ 12 ทั้งนี้ขึ้นกับค่าใช้จ่ายบริการรายเดือน
อิตาลี	5.1 ยูโรต่อเดือนสำหรับบ้านที่อยู่อาศัย และ 12.91 ยูโรต่อเดือนสำหรับบริษัท
เคนยา	ภาษีค่าบริการการใช้โทรศัพท์ ร้อยละ 10
แทนซาเนีย	ภาษีค่าบริการการใช้โทรศัพท์ ร้อยละ 10
ยูกันดา	ภาษีค่าบริการการใช้โทรศัพท์ ร้อยละ 12
ดีอาคองโก	ภาษีค่าบริการการใช้โทรศัพท์ ร้อยละ 10
เนปาล	ภาษีค่าบริการการใช้โทรศัพท์ ร้อยละ 5
กาบอง	ภาษีค่าบริการการใช้โทรศัพท์ ร้อยละ 18 และภาษีจากการนำเข้าเครื่องโทรศัพท์ร้อยละ 5
มาเลเซีย	ภาษีค่าบริการการใช้โทรศัพท์ ร้อยละ 6
กานา	ภาษีค่าบริการการใช้โทรศัพท์ ร้อยละ 6 ร้อยละ 2.5 ของรายรับของผู้ให้บริการ (Mobile Network Operators) ให้สำหรับกองทุนเพื่อสุขภาพ ภาษีมูลค่าเพิ่มถูกจัดเก็บในอัตราร้อยละ 15 เพิ่มจากอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มอัตราปกติที่ร้อยละ 12.5
ไทย	ภาษีสรรพสามิต จากวงรับจากการให้บริการของผู้ให้บริการร้อยละ 10 สำหรับโทรศัพท์เคลื่อนที่และร้อยละ 2 สำหรับโทรศัพท์พื้นฐาน (ปัจจุบันได้รับการยกเว้น)

หากเปรียบเทียบเหตุผลของการจัดเก็บภาษีจากกิจการโทรคมนาคมของประเทศไทยกับต่างประเทศ จะพบว่าการจัดเก็บภาษีจากกิจการโทรคมนาคมของประเทศไทย จัดเก็บเนื่องจากการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 และพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2527 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2546 และมีการเสนออัตราภาษีสรรพสามิตจากบริการ ซึ่งเป็นการแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายเพื่อให้ตอบสนองต่อกลไกการบริหารรายได้ภาครัฐ เพื่อมุ่งไปสู่ความยั่งยืนทางการคลัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปิดแข่งขันเสรีกิจการโทรคมนาคมและการขยายฐานภาษีสรรพสามิต เพื่อควบคุมการบริโภคบริการบางประเภทที่ไม่จำเป็นต่อการดำรงชีพและบริการบางประเภทที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ในขณะที่การจัดเก็บภาษีจากกิจการโทรคมนาคมในต่างประเทศ จัดเก็บโดยมีเหตุผลเพื่อเป็นการหารายได้ให้รัฐและเป็นการใช้บริการสิทธิประโยชน์พิเศษที่ได้รับจากภาครัฐ จึงมีการจัดเก็บภาษี อย่างไรก็ตาม รัฐบาลในต่างประเทศไม่ได้ให้ผู้ประกอบการได้รับสัมปทาน ดังนั้น การจัดเก็บภาษีจากกิจการโทรคมนาคมต่างประเทศจึงไม่ได้เป็นการปิดกั้นผู้ประกอบการรายใหม่ที่จะเข้ามาในระบบ (Deloitte, 2014)

4. ใครคือผู้จ่ายภาษีจากโทรศัพท์เคลื่อนที่

เนื่องจากการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจัดเก็บจากต้นทาง ซึ่งก็คือ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหรือผู้ให้บริการ ดังนั้น หากรัฐบาลจัดเก็บภาษีจากกิจการโทรคมนาคมหรือรายรับจากการให้บริการ ผู้ที่จะจ่ายภาษีโทรศัพท์เคลื่อนที่คือ ผู้ประกอบการ ได้แก่ บริษัท AIS DTAC และ True Corporation ซึ่งจากข้อมูลของสำนักงาน กสทช. ณ สิ้นไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2558 บริษัททั้งสามมีส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ 45.5 29.9 และ 22.2 ตามลำดับ ตามมาด้วยบริษัท CAT และ TOT ร้อยละ 1.4 และ 0.3 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามหากจัดเก็บจากภาษีจากตัวเครื่องโทรศัพท์เคลื่อนที่ ผู้ประกอบการที่จะถูกจัดเก็บภาษี ได้แก่ บริษัท Samsung Apple Sony Ericsson LG I-mobile Huawei เป็นต้น

5. ความจำเป็นในการจัดเก็บภาษีโทรศัพท์เคลื่อนที่

จากหลักการการจัดเก็บภาษีที่ได้กล่าวมาในหัวข้อที่ 1 หากรัฐบาลจะทบทวนให้การจัดเก็บภาษีจากโทรศัพท์เคลื่อนที่มีเหตุผลประกอบการพิจารณาดังนี้

5.1 เพื่อควบคุมและลดการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มากเกินไป

จากรายงานสภาพตลาดโทรคมนาคม ไตรมาส 3 ปี พ.ศ. 2558 ของสำนักงาน กสทช. ระบุจำนวนผู้ใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ รวม 83.08 ล้านเลขหมาย โดยแบ่งเป็นเลขหมายที่ไม่ใช่ระบบเติมเงิน (Pre-Paid) จำนวน 69.09 ล้านเลขหมาย และบริการจ่ายเป็นระบบรายเดือน (Post-Paid) จำนวน 13.99 ล้านเลขหมาย ดังนั้น เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรของประเทศไทยราว 67 ล้านคน แสดงว่าประชากรไทย 1 คนมีโทรศัพท์เคลื่อนที่ จำนวน 1.24 เครื่อง

นอกจากนี้ การเก็บภาษีสรรพสามิตจากการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นการควบคุมการใช้ที่เกินความจำเป็นของเยาวชน โดยจากผลการวิจัยของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี พ.ศ. 2554 คนไทยเริ่มใช้เทคโนโลยีตั้งแต่อายุ 6 ปีขึ้นไป โดยเยาวชนอายุ 15-24 ปี ใช้อินเทอร์เน็ตร้อยละ 51.9 และร้อยละ 42.2 ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่เล่นเกม และเยาวชนไทยใช้อินเทอร์เน็ตผ่านคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์เคลื่อนที่สูงถึง 3.1 ชั่วโมงต่อวัน ซึ่งเป็นลำดับที่ 1 ในเอเชียและใช้เวลาในการเล่นเกมส์ออนไลน์ผ่านคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์เคลื่อนที่ รวมทั้งเกมส์อิเล็กทรอนิกส์แบบพกพาสูงที่สุดในเอเชียคือเฉลี่ยวันละ 60.7 นาที สูงกว่าค่าเฉลี่ยของวัยรุ่นในหลาย ๆ ประเทศ เช่น สิงคโปร์ 59.4 นาที/วัน ฮองกง 56 นาที/วัน เกาหลี 46 นาที/วัน และจีน 43.2 นาที/วัน เป็นต้น

นอกจากนี้เยาวชนได้มีการใช้บริการเสริมชนิดต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการส่งข้อความในหลากหลายรูปแบบ หรือการบริการดาวน์โหลดข้อมูลจากเครือข่ายซึ่งเป็นการใช้งานเกินจากความจำเป็นที่แท้จริงซึ่งเป็นภาระต่อผู้ปกครองของเยาวชนเหล่านั้น เช่น การส่งข้อความสั้น ๆ (SMS) หรือส่งข้อความมัลติมีเดีย (MMS) ไปยังรายการทางสถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ ในช่องทางวีดิทัศน์ รวมทั้งการใช้บริการส่งข้อความสั้น ๆ เพื่อโหวตผู้เข้าแข่งขันในรายการประกวดร้องเพลง ซึ่งฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น นอกจากการส่งข้อความสั้น ๆ หรือส่งข้อความมัลติมีเดีย บริการเสริมในปัจจุบันยังรวมถึงการดาวน์โหลดแอปพลิเคชันต่าง ๆ ริงทอนส์เตอร์ บริการเสียงเพลงรอสาย บริการดูดวง ทายผลกีฬา ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นบริการที่ฟุ่มเฟือยทั้งสิ้น

5.2 ผลกระทบต่อสุขภาพ

การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่เป็นเวลานานอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพ จากการศึกษาของ ดร.วินัย ทิวาเวช วิศวกรสมาคมพิษวิทยา ที่ซึ่งตีพิมพ์ในนิตยสารชีวจิต ประจำเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2550 กล่าวถึงผลเสียของการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในระยะสั้นว่า จะมีอาการปวดหู ปวดศีรษะ ตาพร่ามัว มึนงง ชาตสมานธิ และเครียด นอนไม่หลับ เนื่องจากกระแสพลังงานในร่างกายนถูกรบกวน และในระยะยาวจะนำมาซึ่งที่มาของหลาย ๆ โรค อาทิ โรคความจำเสื่อม เนื่องจากเนื้อเยื่อถูกทำลาย โรคมะเร็งสมอง เนื่องจากสมองมีการเปลี่ยนแปลงทางพันธุกรรมไปจากปกติ และโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาว อีกทั้งยังได้ EU Reflex Project Report (2004) ที่ซึ่งได้วิจัยในห้องทดลองจำนวน 12 กลุ่มใน 7 ประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป (EU: European Union) ในโครงการวิจัยที่ชื่อว่า “Reflex” ได้ออกมากล่าวระบุในเบื้องต้นว่า คลื่นสัญญาณจากโทรศัพท์เคลื่อนที่อาจทำให้ดีเอ็นเอได้รับความเสียหาย และความเสียหายดังกล่าวเป็นความเสียหายชนิดถาวรไม่อาจแก้ไขได้โดยธรรมชาติหรือโดยตัวเซลล์เอง ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งของการเกิดเซลล์มะเร็ง

5.3 ผลกระทบกับสิ่งแวดล้อม

หากพิจารณาถึงแนวทางการจัดเก็บภาษีสิ่งแวดล้อมตามที่สำนักงานเศรษฐกิจการคลังได้ปรับปรุงกฎหมายเพื่อจัดเก็บภาษีตามปริมาณที่สอดคล้องกับหลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย (Polluter Pay Principle) จะพบว่าโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีการออกรุ่นใหม่ ๆ มาอย่างต่อเนื่องจากผู้ผลิตรายใหญ่ ได้แก่ บริษัท Apple Nokia Samsung LG Sony Ericsson เป็นต้น ส่งผลให้โทรศัพท์เคลื่อนที่รุ่นเก่าก็จะกลายเป็นขยะ ดังนั้น การจัดเก็บภาษีจากตัวเครื่องโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่จะเป็นการคำนึงถึงหลักการของภาษีสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเป็นการลดซากขยะจากผลิตภัณฑ์โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ไม่ใช้แล้ว

5.4 เพิ่มรายได้ให้รัฐบาล

ข้อมูลจากรายงานสภาพตลาดโทรคมนาคม ไตรมาส 3 ปี พ.ศ. 2558 ของสำนักงาน กสทช. พบว่ารายรับเฉลี่ยต่อเดือนต่อเลขหมายของบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ประเภทเติมเงิน (Pre-Paid) ประมาณ 154 บาทในขณะที่รายรับเฉลี่ยต่อเดือนต่อเลขหมายของบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ประเภทระบบรายเดือน (Post-Paid) ประมาณ 534 บาท ดังนั้น รายรับเฉลี่ยต่อปีของโทรศัพท์เคลื่อนที่ประเภทระบบเติมเงิน ประมาณ 127,678 ล้านบาทและรายรับเฉลี่ยต่อปีของโทรศัพท์เคลื่อนที่ประเภทรายเดือน ประมาณ 89,648 ล้านบาท รวมรายรับเฉลี่ยต่อปีของโทรศัพท์เคลื่อนที่ ประมาณ 217,326 ล้านบาท โดยหากรัฐบาลกลับมาจัดเก็บภาษีจากการใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ในอัตราตามมูลค่า (Ad Valorem Rate) ร้อยละ 2-10 จะทำให้รัฐบาลมีรายได้เพิ่มขึ้น 4,444-24,419 ล้านบาทต่อปี

ตารางที่ 2: แสดงรายได้ภาษีสรรพสามิตที่จัดเก็บจากการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ (กรณีจัดเก็บในอัตราตามมูลค่า)

อัตราร้อยละจากฐานภาษีรายรับจากการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ (ไม่รวม Gray Market)	รายได้ภาษีสรรพสามิตที่คาดว่าจะเก็บได้ต่อปี ² (ล้านบาท)
2	4,444
5	11,499
10	24,419

อย่างไรก็ตามหากรัฐบาลจะพิจารณาการเก็บภาษีจากตัวเครื่องโทรศัพท์มือถือ สามารถจัดเก็บในอัตราตามปริมาณ (Specific Rate) โดยคำนวณจากยอดขายโทรศัพท์เคลื่อนที่ ข้อมูลจากบริษัทวิจัย International Data Corp (IDC) ระบุว่าในปี พ.ศ. 2558 มียอดขายโทรศัพท์มือถือในประเทศไทยรวมจำนวน 30 ล้านเครื่อง ดังนั้น หากรัฐบาลจัดเก็บเฉลี่ยในอัตราเครื่องละ 100-500 บาท จะทำให้รัฐมีรายได้เพิ่มขึ้น ประมาณ 3,000-15,000 ล้านบาทต่อปี

ตารางที่ 3: แสดงรายได้ภาษีสรรพสามิตที่จัดเก็บจากการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ (กรณีจัดเก็บในอัตราตามปริมาณ)

จัดเก็บในอัตราเครื่องละ (บาท) (ไม่รวม Gray Market)	รายได้ภาษีสรรพสามิตที่คาดว่าจะเก็บได้ต่อปี (ล้านบาท)
100	3,000
300	9,000
500	15,000

6. ประเด็นที่จะต้องพิจารณาเพิ่มเติมหากมีการจัดเก็บภาษีจากโทรศัพท์เคลื่อนที่

หากมองในแง่ของภาษีสรรพสามิต ภาษีสรรพสามิตถูกจัดเก็บเพื่อลดการบริโภคสินค้าและบริการสำหรับสินค้าฟุ่มเฟือย สินค้าที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ขัดต่อศีลธรรม รวมถึงสินค้าหรือบริการที่ได้รับประโยชน์เป็นพิเศษจากกิจการของรัฐ นอกจากนี้ประเทศกำลังพัฒนามีแนวโน้มที่จะได้ประโยชน์จากภาษีสรรพสามิตเป็นเครื่องมือในการหารายได้ให้รัฐบาลมากกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว เนื่องจากประชากรในประเทศกำลังพัฒนามีแนวโน้มที่จะบริโภคสินค้าและบริการที่ฟุ่มเฟือยและเป็นอันตรายต่อสุขภาพมากกว่า และภาษีสรรพสามิตสามารถจัดเก็บได้ง่ายกว่าการจัดเก็บจากภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (Cnossen, 2005b) การเก็บภาษีสรรพสามิตจากโทรศัพท์เคลื่อนที่ก็ควรถูกจัดเก็บ เนื่องจากในปัจจุบันมีการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่มากเกินความจำเป็น โดยผู้ประกอบการต่างมีกลยุทธ์การขายที่กระตุ้นการบริโภคของลูกค้ามากขึ้น ทำให้ผู้บริโภคเปลี่ยนโทรศัพท์เคลื่อนที่ หากผู้ประกอบการได้มีการออกผลิตภัณฑ์รุ่นใหม่ ๆ ทั้ง ๆ ที่โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ใช้อยู่เดิมยังสามารถใช้งานได้ นอกจากนี้ผู้บริโภคมีแนวโน้มที่จะใช้การบริการเสริม ทั้งแบบไม่มีเสียง (The Mobile Non-Voice) เช่น SMS GPRS Calling Melody

² รายได้ภาษีสรรพสามิตคำนวณจากฐานรายรับจากค่าบริการซึ่งเป็นอัตราภาษีรวมใน Inclusive Tax Rate คำนวณจากสูตร CR/1 - 1.1R เมื่อ C คือรายรับจากค่าบริการที่ไม่รวมภาษี และ R คืออัตราภาษี

และบริการเสริมแบบมีเสียง (VAS Voice) เช่น การดาวน์โหลดเพลงและบริการดูดวง ประกอบกับข้อมูลจากสมาคมพิชชวิทยา และโครงการวิจัย “Reflex” ระบุว่าการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ อย่างไรก็ตามมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาเพิ่มเติมหากมีการจัดเก็บภาษีจากโทรศัพท์เคลื่อนที่ดังนี้

6.1 ผู้ประกอบการจะผลกระทบไปสู่ผู้บริโภค

ในปัจจุบันผู้ประกอบการโทรคมนาคมโดยเฉพาะผู้ที่ได้รับใบอนุญาตประเภทที่ 3 ที่ซึ่งมีโครงข่ายเป็นของตนเอง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการแก่คนทั่วไปจำนวนมาก มีภาระที่ต้องจ่ายให้สำนักงาน กสทช. ทั้งค่าธรรมเนียมใบอนุญาต (License Fee คิดเป็นร้อยละ 2.5 ของรายได้จากการประกอบกิจการของผู้ได้รับใบอนุญาต) ค่าการจัดให้มีบริการโทรคมนาคมพื้นฐานโดยทั่วถึงและบริการเพื่อสังคม (Universal Service Obligation: USO คิดเป็นร้อยละ 4 ของรายได้ประจำปี ก่อนหักค่าใช้จ่าย) ค่าธรรมเนียมเลขหมายโทรศัพท์ (1-2 บาท/เดือน/เลขหมาย) ซึ่งปริมาณนี้บริษัทผู้สัญญาสัมปทาน³ จะต้องมีการภาระที่สูงขึ้นจากการที่ต้องจ่ายส่วนแบ่งรายได้ (Revenue Sharing) ให้กับคู่สัญญาภาคต่อ ภาระที่จ่ายให้สำนักงาน กสทช.

อย่างไรก็ตามหากมีการจัดเก็บภาษีจากโทรศัพท์เคลื่อนที่ ผู้ประกอบการก็จะส่งผลกระทบต่อผู้บริโภคอยู่ดี ทำให้ค่าใช้จ่ายในการใช้โทรศัพท์ของผู้บริโภคก็อาจมีแนวโน้มขยับตัวสูงขึ้น ซึ่งก็เป็นไปตรงหลักการของการเก็บภาษีสรรพสามิต ซึ่งมีวัตถุประสงค์การจัดเก็บเพื่อลดการบริโภค

6.2 การจำกัดสิทธิการบริโภคขั้นพื้นฐาน

ปัจจุบันการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่โดยเฉพาะสมาร์ทโฟนเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิต จากที่ได้กล่าวข้างต้น ณ สิ้นไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2558 มีจำนวนเลขหมายโทรศัพท์เคลื่อนที่ทั้งหมด 83.08 ล้านเลขหมาย คิดเป็น ร้อยละ 124 ของจำนวนประชากรในประเทศไทย ซึ่งแสดงว่าคนไทยมีโทรศัพท์เคลื่อนที่เฉลี่ยมากกว่า 1 เครื่อง หากรัฐบาลเก็บภาษีจากรายรับค่าบริการก็จะทำให้รายจ่ายของผู้บริโภคสูงขึ้น ผู้บริโภคที่ไม่เห็นด้วยกับการจัดเก็บภาษีอาจมีข้อโต้แย้งว่า โทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ทำให้การติดต่อสื่อสารทำได้สะดวกยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกับการค้นหาข้อมูล การหาเส้นทางในการเดินทาง ส่งไลน์ผ่านสมาร์ทโฟน และในกรณีฉุกเฉินหากเกิดเหตุแผ่นดินไหว สึนามิ ก็ต้องใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในการติดต่อ เป็นต้น อย่างไรก็ตามหากพิจารณาในประเด็นการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตเป็นการจัดเก็บเพื่อลดการบริโภคสินค้าและบริการที่ฟุ่มเฟือย ทำลายสุขภาพและทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น การเก็บภาษีจากรถยนต์ สุรา ยาสูบ น้ำมันไม่ใช่อะไรก็ตามเพื่อจำกัดสิทธิการบริโภคขั้นพื้นฐาน

³ ในสัญญาสัมปทาน ผู้สัญญาภาคเอกชน ต้องนำส่งส่วนแบ่งรายได้ (Revenue Sharing) ให้บริษัท ทีโอที จำกัด และบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (CAT) เช่น บริษัท AIS ต้องแบ่งส่วนรายได้ตามสัญญาสัมปทานให้กับคู่สัญญาภาครัฐ 30% กรณี Post-Paid และ 20% กรณี Pre-Paid ให้กับ บริษัท ทีโอที จำกัด (สัญญาสิ้นสุดไปเมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2558) ในขณะที่บริษัท True Corporation จำกัด และ บริษัท DTAC ต้องแบ่งส่วนแบ่งรายได้ 25% กรณี Post-Paid ให้กับบริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด และแบ่งส่วนแบ่งรายได้กรณี Pre-Paid 25% และ 20% ตามลำดับ โดย True Corporation สัญญาสิ้นสุดเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2556 และ DTAC สัญญาสิ้นสุดวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2561

6.3 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ

Deloitte (2014) กล่าวว่า ธุรกิจโทรศัพท์เคลื่อนที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อเศรษฐกิจของประเทศและปริมาณของนวัตกรรมและการเพิ่มผลผลิตทางแรงงาน นโยบายภาษีควรจะมีส่วนช่วยผู้ประกอบการและผู้ใช้โทรศัพท์ที่ให้บริการแก่ประชาชน อย่างไรก็ตามจากการสำรวจใน 19 ประเทศ พบว่า ภาวะภาษีในธุรกิจโทรศัพท์มือถือคิดเป็นร้อยละ 30 ของรายได้ของธุรกิจโทรศัพท์มือถือ ในทางตรงข้ามหลาย ๆ ประเทศ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา มีการจัดเก็บภาษีพิเศษสำหรับผู้ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่รวมถึงต้นทุนการนำเข้าเครื่องโทรศัพท์ที่อีกต่างหาก Deloitte (2014) อ้างเพิ่มเติมว่า การลดภาระภาษีในธุรกิจโทรศัพท์มือถือร้อยละ 1 จะทำให้ GDP เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.7

ดังนั้น หากรัฐบาลมีการจัดเก็บภาษีจากโทรศัพท์เคลื่อนที่ อาจส่งผลให้ตลาดโทรศัพท์เคลื่อนที่หดตัว การลงทุนในเทคโนโลยีอาจลดลง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของ GDP

6.4 ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี

OECD (2001) ได้ให้หลักการการบริหารภาษีที่ดี (Good Tax Administration) ไม่ควรคำนึงถึงการเพิ่มรายได้ให้รัฐบาลเพียงอย่างเดียว รัฐบาลควรให้ความสำคัญกับการรวบรวมข้อมูลผู้จ่ายภาษีอย่างมีประสิทธิภาพ การคืนภาษีให้ผู้จ่ายภาษีอย่างรวดเร็วและการลดการหลีกเลี่ยงและหลบเลี่ยงภาษี นอกจากนี้ อัดัม สมิธ (1776) ได้กล่าวถึงหลักการเกี่ยวกับภาษีที่ดีไว้ 4 ประการ ในหนังสือ “The Wealth of Nations” คือ 1. หลักการยุติธรรม (Equity) ซึ่งระบบภาษีที่ดี ควรมีการกระจายภาระภาษีไปยังประชาชนอย่างเสมอภาค 2. หลักความแน่นอน (Certainty) จะต้องทราบถึงจำนวนเงินที่ต้องเสียภาษี วิธีการเสียภาษี 3. หลักความสะดวก (Convenience) ซึ่งจะต้องจัดเก็บได้ง่าย และประชาชนจะต้องเต็มใจที่จะต้องปฏิบัติตาม (Voluntary Tax Compliance) 4. หลักความประหยัด (Economy) ภาษีอากรที่ดี ต้องทำให้เกิดค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีให้น้อยที่สุดจากทั้งเจ้าหน้าที่รัฐและผู้จ่ายภาษี

ดังนั้น หากรัฐต้องการหารายได้เพิ่มเติมจากการจัดเก็บภาษีจากโทรศัพท์เคลื่อนที่ รัฐบาลควรคำนึงถึงหลักการการบริหารภาษีที่ดีด้วย

จากหลักการและเหตุผลรวมถึงประเด็นต่างๆ ที่จะต้องนำมาพิจารณาทบทวนการจัดเก็บภาษีจากโทรศัพท์เคลื่อนที่สามารถสรุปผล ข้อดี ข้อเสีย ได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดง ข้อดีและข้อเสียจากการจัดเก็บภาษีจากโทรศัพท์เคลื่อนที่

ข้อดี	ข้อเสีย
1. ลดการใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่และบริการเสริมที่มากเกินไปจนเกินความจำเป็น	1. เพิ่มภาระค่าใช้จ่ายให้กับผู้ประกอบการ
2. ลดผลเสียต่อสุขภาพที่เกิดจากการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่	2. เพิ่มภาระให้กับผู้บริโภคที่ใช้บริการโทรศัพท์ภายในประเทศและต่างประเทศเนื่องจากผู้ประกอบการอาจผลักภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นไปให้ผู้บริโภค
3. ลดความเสียหายจากผลิตภัณฑ์ที่ทำลายสิ่งแวดล้อม	3. เป็นการจำกัดสิทธิการบริโภคขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 4: แสดงข้อดีและข้อเสียจากการจัดเก็บภาษีจากโทรศัพท์เคลื่อนที่ (ต่อ)

ข้อดี	ข้อเสีย
4. รายได้รัฐบาลเพิ่มขึ้น	4. ทำให้ผู้บริโภคอาจจะลังเลในการใช้บริการโดยเฉพาะบริการเสริม
	5. ลดอัตราการเจริญเติบโตของ GDP
	6. การลงทุนในธุรกิจด้านเทคโนโลยีอาจจะลดลง

เมื่อพิจารณาจากทั้งหลักการและเหตุผล และประเด็นที่นำมาพิจารณาแล้วเห็นว่า ประเทศไทยควรจะมีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากการใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ ในขณะที่การเก็บภาษีสรรพสามิตจากบริการโทรศัพท์พื้นฐาน (Fixed Line Services) ไม่ควรจะถูกจัดเก็บ เนื่องจากการใช้งานโทรศัพท์เคลื่อนที่มีแนวโน้มที่จะมีการใช้เพิ่มมากขึ้นสูงมาก ในขณะที่การใช้งานโทรศัพท์พื้นฐานมีอัตราการเพิ่มต่ำมาก กล่าวคือ ณ สิ้นไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2558 มีจำนวนผู้ลงทะเบียนใช้ทั้งสิ้น 5.4 ล้านเลขหมาย ในขณะที่ ณ สิ้นไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2556 และ พ.ศ. 2557 มีจำนวนผู้ลงทะเบียนใช้ 6.1 และ 5.8 ล้านเลขหมาย ตามลำดับ นอกจากนี้ตามรายงานวิจัย ในข้อ 5.2 การให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่มีผลเสียต่อสุขภาพในขณะที่ไม่มีรายงานผลเสียต่อสุขภาพจากการใช้โทรศัพท์พื้นฐาน ประกอบกับรัฐบาลยังต้องการรายได้ภาษีเพื่อชดเชยรายได้รัฐบาลที่ขาดหายไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 เป็นต้นไป รัฐบาลจะปรับฐานภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของเงินได้พึงประเมิน 40(1) และ 40 (2) จากการหักค่าใช้จ่ายร้อยละ 40 แต่ไม่เกิน 60,000 บาท เป็นไม่เกิน 120,000 บาท ทำให้รัฐอาจสูญเสียรายได้ประมาณ 30,000-40,000 ล้านบาท นอกจากนี้การจัดเก็บภาษีจากโทรศัพท์เคลื่อนที่จะทำให้ผู้บริโภคลดปริมาณการใช้โทรศัพท์ และบริการเสริมที่มากเกินไป

โดยเห็นควรให้จัดเก็บจากผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่มีโครงข่ายหรือมีสิทธิ์ในการใช้โครงข่าย (Mobile Network Operators: MNOs) จำนวน 9 ราย ได้แก่ บริษัท แอดวานซ์อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) บริษัท โทเทิล แอ็คเซส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) บริษัท ทรูมูฟ จำกัด บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) บริษัท ดิจิตอลโฟน จำกัด บริษัท แอดวานซ์ ไวร์เลส เน็ทเวอร์ค จำกัด บริษัท ดีแทคโทรเน็ต จำกัด และ บริษัท ทรูมูฟเอช ยูนิเวอร์แซล คอมมิวนิเคชั่น จำกัด เนื่องจากเป็นกรประกอบการที่มีวัตถุประสงค์ในการให้บริการแก่บุคคลจำนวนมาก และมีโครงข่ายเป็นของตนเอง โดยการจัดเก็บภาษีควรจัดเก็บจากฐานภาษีรายรับจากการให้บริการโทรศัพท์ภายในประเทศ และรายรับจากการให้บริการโทรศัพท์ระหว่างประเทศ เฉพาะในส่วนที่เป็นรายรับภายในประเทศในอัตราตามมูลค่า ส่วนรายรับอื่น ๆ ให้ยกเว้นภาษี ซึ่งใช้ฐานภาษีเดิมซึ่งเคยจัดเก็บในช่วงปี พ.ศ. 2546-2551 ซึ่งการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ข้างต้นได้รวมฐานรายรับจากการให้บริการเสริมไว้แล้ว อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ผู้บริโภคใช้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบระบบเติมเงิน (Pre-Paid) เห็นควรจัดเก็บค่าบริการซึ่งได้รวมภาษีสรรพสามิตไว้แล้ว

7. บทสรุป

การยกเลิกการจัดเก็บภาษีจากกิจการโทรคมนาคมช่วงต้นปี พ.ศ. 2550 ทำให้รัฐบาลสูญเสียรายได้ประมาณปีละ 15,000 ล้านบาท ในขณะที่รัฐบาลยังต้องการเม็ดเงินเพื่อรองรับกับรายจ่ายของรัฐบาล การจัดเก็บภาษีจากโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นอีกหนึ่งทางเลือกที่จะทำให้รัฐบาลมีรายได้มาชดเชยกับภาษีเงินได้นิติบุคคลที่จัดเก็บในอัตราที่ลดลงเหลือร้อยละ 30 ชดเชยกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่กำลังจะปรับฐานภาษีสำหรับมนุษย์เงินเดือนและชดเชยกับรายได้ภาษีศุลกากรจากการ ขาดดุลหลังจากการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)

การจัดเก็บภาษีจากโทรศัพท์เคลื่อนที่จากฐานรายรับค่าบริการโทรศัพท์ภายในประเทศและรวมรับจากรายให้บริการ โทรศัพท์ระหว่างประเทศ เฉพาะในส่วนที่เป็นรายรับภายในประเทศในอัตราตามมูลค่า ร้อยละ 2-10 จะทำให้รัฐมีรายได้ เพิ่มขึ้นประมาณ 4,444-24,419 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม หากรัฐบาลจัดเก็บภาษีจากตัวเครื่องโทรศัพท์มือถือในอัตรา ตามปริมาณ จะทำให้รัฐบาลมีรายได้เพิ่มขึ้นประมาณ 3,000-15,000 ล้านบาทต่อปี นอกจากนี้ยังเชื่อว่าจะทำให้ผู้บริโภค ลดการใช้บริการโทรศัพท์มือถือ ลดการใช้บริการเสริมที่มากเกินไปจนความจำเป็นและสามารถลดข้อเสียด้านสุขภาพที่เกิดจาก การใช้โทรศัพท์มือถือ อย่างไรก็ตามรัฐต้องระวังเรื่องผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับผู้บริโภค โดยผู้ประกอบการอาจผลักภาระ ต้นทุนที่สูงขึ้นไปสู่ผู้บริโภค และรัฐควรคำนึงถึงเรื่องการจำกัดสิทธิการบริโภคขั้นพื้นฐาน ในที่สุดแล้วเป็นเรื่องของรัฐบาลที่จะ ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบและกล้าตัดสินใจหากจะมีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากโทรศัพท์มือถืออีกครั้งหนึ่ง

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

วินัย ทิวาเวช. (2550). โทรศัพท์มือถือคืออวัยวะที่ 33 ของผู้คนทั่วโลก. *นิตยสารชีวจิต*, 9, 21–28.

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (2558). รายงานภาพตลาดโทรคมนาคมประจำไตรมาสที่ 3 ปี พ.ศ. 2558. สืบค้นจาก https://www.nbt.go.th/wps/wcm/connect/NBTC/f505dd18-9f40-414e-a68d-7be1f6e3de9b/3_2558.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=f505dd18-9f40-414e-a68d-7be1f6e3de9b

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). *การมีเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในครัวเรือน พ.ศ. 2557*. สืบค้นจาก http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/icthh_exc_58.pdf

English

Crossen, S. (2005a). Economics and Politics of Excise Taxation. *Tax Notes International*, 38, 595–606.

Crossen, S. (2005b). The Role and Rationale of Excise Taxes in the ASEAN Countries. *Bulletin for International Fiscal Documentation*, 59, 503–513.

Deloitte. (2011). *Global Mobile Tax Review: Gabriel Solomon Head of Regulatory Policy: GSMA*. Retrieved from <http://www.gsma.com/publicpolicy/wp-content/uploads/2012/03/gsmaglobaltaxreviewnovember2011.pdf>

Deloitte. (2014). *Mobile taxes and fees. A toolkit of principles and evidence. Key findings and recommendations*. Gabriel Solomon Head of Regulatory Policy: GSMA. Retrieved from http://www.gsma.com/publicpolicy/wp-content/uploads/2014/02/Mobile-taxes-and-fees-A-toolkit-of-principles-and-evidence_fullreport-FINAL1.pdf

EU Reflect Project Report (2004). *Risk Evaluation of Potential Environmental Hazards from Low Frequency Electromagnetic Field Exposure Using Sensitive in vitro Methods*. Retrieved from <http://www.itis.ethz.ch/news-events/news/publications/2004/final-report-on-reflex-and-project-summary-now-available/>

Giertz, J.F. (1999). *Excise Taxes. The encyclopedia of taxation and tax policy*. Urban Institute Press.

OECD Committee of Fiscal Affairs Forum on Strategic Management. (2001). *Principles of Good Tax Administration*. Centre for Tax Policy and Administration.

Smith, A. (1776). *The Wealth of Nations*. Edwin Cannan, New York: The Modern Library.

รัฐบาลควรจัดเก็บภาษีสรรพสามิตจากโทรศัพท์เคลื่อนที่อีกครั้ง?

Translated Thai References (ส่วนที่แปลรายการอ้างอิงภาษาไทย)

Thivawej, W. (2007). Mobilephone is 33th organ of human. *Cheewajit Magazine*, 9, 21–28.

Office of the National Broadcasting and Telecommunications Commission. (2015). *The telecommunication market report in the third quarter 2015*. Retrieved from https://www.nbtc.go.th/wps/wcm/connect/NBTC/f505dd18-9f40-414e-a68d-7be1f6e3de9b/3_2558.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=f505dd18-9f40-414e-a68d-7be1f6e3de9b

National Statistical Office. (2014). *Information Technology and Communication in household in 2014*. Retrieved from http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/themes/files/icthh_ex058.pdf